

**Ομιλία της Προέδρου της «Ένωσης Καλαβρυτινών Αθήνας» κας.
Ελένης Χάμψα που εκφωνήθηκε στο Πέτρινο κτήριο - Κεντρική
Πλατεία που εκφωνήθηκε την 9^η Δεκεμβρίου 2023**

**στην παρουσίαση του λευκώματος με τίτλο: «Η μνήμη του
Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος στην Τέχνη – Η τέχνη αντίδοτο στη
λήθη»**

Κύριε Δήμαρχε,

Κύριε Πρόεδρε του Μουσείου μας,

Αγαπητές μου συμπατριώτισσες, αγαπητοί μου συμπατριώτες,

Καλησπέρα σας

Οι εν Αθήναις αλλά πάντα Καλαβρυτινοί χαιρετίζουμε τη σημαντική αυτή εκδήλωση του Μουσείου Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος, μία από τις πολλές με τις οποίες κόσμησε το φετινό πρόγραμμα εκδηλώσεων του Δήμου μας. Μεταφέρω την ικανοποίηση και την ανακούφιση όλων μας για την ευόδωση της προσπάθειας του Δημάρχου κ. Παπαδόπουλου και του Δημοτικού Συμβουλίου για την εξαίρεση του Μουσείου μας από την αυτοδίκαιη κατάργηση που προβλέπει για τα ΝΠΔΔ των Δήμων πρόσφατα ψηφισθείς νόμος. Το Μουσείο μας είναι ένα από τα μόλις 8 ΝΠΔΔ που εξαιρέθηκαν πανελλαδικά, ώστε να συνεχίσει την αυτοτελή και εποικοδομητική πορεία του.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς τον Πρόεδρο κ. Χρίστο Φωτεινόπουλο για την τιμητική πρόσκληση να πω λίγα λόγια για μία από τις νέες εκδόσεις του Μουσείου μας, στα πλαίσια των επετειακών εκδηλώσεων για τα 80 χρόνια από το Καλαβρυτινό Ολοκαύτωμα.

Πρόκειται για ένα εικαστικό λεύκωμα με τον σαφή και περιεκτικό τίτλο «Η Μνήμη του Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος στην τέχνη».

Στις 120 σελίδες του ποιητές, συγγραφείς, γλύπτες, χαράκτες, ζωγράφοι, γραφίστες, αφηγούνται με το δικό τους μοναδικό και χαρισματικό τρόπο, την Καλαβρυτινή Τραγωδία: Φρικτό θέμα, αδυσώπητα σκληρό, σκοτεινό... Πώς να το φωτίσεις; Πώς να το χρωματίσεις; Κι όμως η τέχνη, μέσα από την ευαισθησία της και την ευγένειά της μπορεί να συγκλονίσει, να μεταφέρει τα πιο σκληρά μηνύματα, να αφυπνίσει και ταυτόχρονα να γαληνέψει τις ψυχές. Προσφέρει μία λυτρωτική διέξοδο από το αδιέξοδο του θανάτου. Ο λυγμός του καλλιτέχνη γίνεται δάκρυ στα μάτια του κοινωνού του έργου του.

Η θηριωδία που συντελέστηκε στα Καλάβρυτα, η μαζική εκτέλεση όλου του άρρενος πληθυσμού από 13 ετών και πάνω, οι τραγικές μανάδες, αυτές οι σύγχρονες Αντιγόνης, τα απορφανισμένα παιδιά, ενέπνευσαν και συνεχίζουν να εμπνέουν τους καλλιτέχνες, του τότε και του τώρα, που με τα πινέλα τους, με τη σμίλη τους, με το λόγο τους, αποθανάτισαν τη φρίκη του θανάτου, την απόγνωση, τον τρόμο, την αγωνία στα βλέμματα όσων επέζησαν, το γιατί στα μάτια νεκρών και ζώντων. Αποθανατίζοντας το θάνατο, ύμνησαν τη ζωή...

Το Ολοκαύτωμα των Καλαβρύτων γίνεται θέμα, φεύγει από το χρονικό και τοπικό του πλαίσιο. Το παρελθόν έρχεται στο παρόν και ταξιδεύει στο μέλλον, έχοντας κερδίσει την αθανασία που προσφέρει η τέχνη, για να συναντήσει στην Ελλάδα και παντού, τις νεότερες γενιές, να τις αφυπνίσει, να τις διδάξει, να τις προειδοποιήσει... Γιατί ο κίνδυνος της λήθης και της επακόλουθης επανάληψης των ίδιων και ίδιων τραγικών και ολέθριων λαθών ελλοχεύει... Ελλοχεύει ο κίνδυνος να ξεχάσουμε όχι μόνο τους νεκρούς μας αλλά και ό,τι σπουδαίο σηματοδότησε η αθέλητη θυσία τους: ένα διαρκές και απαράγραπτο κατηγορώ του φασισμού και κάθε είδους ολοκληρωτισμού και ταυτόχρονα ένα μήνυμα πανανθρώπινο για ειρήνη και συναδέλφωση.

Ο Ιάκωβος Καμπανέλλης προειδοποιεί: «Ο ναζισμός, ο φασισμός δεν άρχισε με τον Χίτλερ γι' αυτό και δεν τον πήρε μαζί του, δεν εμφανίστηκε μόνο στη Γερμανία, γι' αυτό δεν επανεμφανίζεται μόνο εκεί», ενώ ο Τζορτζ Όργουελ αποφαίνεται ότι «η ιστορία του ανθρώπινου είδους μοιάζει όλο και περισσότερο σαν μια κούρσα ταχύτητας μεταξύ μάθησης και καταστροφής».

Κι εδώ έρχεται ο υπότιτλος του λευκώματος «Η τέχνη αντίδοτο στη λήθη».

Η τέχνη, με την παγκόσμια ομιλούμενη γλώσσα της, με την ευθύβολη στόχευσή της στο νου και την καρδιά, μπορεί να αποτελέσει ένα βάλαμο για τους όπου γης βασανισμένους, ένα ισχυρό όπλο στην επιβαλλόμενη αλλά, δυστυχώς, όχι αυτονόητη μάχη ενάντια στη λήθη, ένα αποτελεσματικό αντίδοτο στο φαρμάκι της λησμονιάς...

Η επιμέλεια της έκδοσης έγινε από τον Πρόεδρο του Μουσείου κ. Χρίστο Φωτεινόπουλο, έναν άνθρωπο που πραγματικά έχει αφιερώσει την ψυχή του στο Μουσείο και έχει σημαδέψει με τον θετικότερο τρόπο την ανοδική πορεία του. Εξαιρετικά επιλεγμένα κείμενα και ποιήματα «συνδιαλέγονται» αρμονικά με ζωγραφικούς πίνακες, χαρακτηριστικά, γλυπτά... Ο Κάλβος συναντά το Νίκο Δημόπουλο, ο Κουτσοურής τον Ανδρικόπουλο, ο Βρεττάκος τον Τάσο, ο Ίκαρης το Σολωμό, ο Βελισσαρίδης τον Κουτσοχέρα, ο Σεφέρης τη Βαφιά...

Οι εικαστικοί καλλιτέχνες, Καλαβρυτινοί ή μη, παλαιότεροι και νεότεροι, παρουσιάζονται με αλφαβητική σειρά, τη μόνη δίκαιη...

Η επιμέλεια των κειμένων ανήκει στον ιστορικό κ. Δημοσθένη Γκρέτσα, τον αρχαιολόγο – μουσειολόγο κ. Σάββα Καζάνη και την αρχαιολόγο κ. Ελένη Σκέντζου. Τύχη αγαθή να έχουμε τόσο συγκινητικά αφοσιωμένο και ικανό προσωπικό στο Μουσείο μας.

Το δημιουργικό του Λευκώματος έγινε από έναν παλιό μου γνώριμο. Για την ακρίβεια τον γνωρίζω όλη μου τη ζωή. Πρόκειται για τον αγαπημένο μου αδερφό, Παναγιώτη Χάμψα, που δεν σταματά να με κάνει περήφανη. Αφιέρωσε χρόνο και δημιούργησε με αγάπη – γιατί μόνο έτσι γίνεται – το λεύκωμα αυτό, στη μνήμη των εκτελεσθέντων Καλαβρυτινών.

Το εξώφυλλο του λευκώματος κοσμεί το συγκλονιστικό γλυπτό του Ίκαρη με τίτλο «Καλάβρυτα 1943», που απεικονίζει την Αντιγόνη να σηκώνει με τα χέρια της ψηλά τον αδερφό της Πολυνίκη.

Μία καλαίσθητη έκδοση, με πολυτελή απλότητα - ας μου επιτραπεί η έκφραση – δίνοντας σε κάθε ένα έργο ξεχωριστά τη φροντίδα και την προβολή που αξίζει.

Το λεύκωμα αυτό δεν θα μπορέσετε να το ξεφυλλίσετε απλώς. Κάθε έργο θα σας αιχμαλωτίσει, θα σας «υποχρεώσει» να του αφιερώσετε το χρόνο που χρειάζεται για να μελετήσετε κάθε λεπτομέρειά του και να έρθετε σε επαφή με το συναίσθημα του δημιουργού.

Ευχή όλων μας να είναι και αυτή η έκδοση του Μουσείου μας καλοτάξιδη, γιατί στο ταξίδι της αυτό θα έχει πολύτιμο φορτίο: το μήνυμα του Καλαβρυτινού Ολοκαυτώματος: ΕΙΡΗΝΗ και ΠΟΤΕ ΠΙΑ ΠΟΛΕΜΟΣ!!!

Ας ελπίσουμε τα έργα αυτά να ξεπηδήσουν από τις σελίδες του Λευκώματος, να βγουν από το υπόγειο του Μουσείου και να μπορέσουν να εκτίθενται μόνιμα σε έναν κατάλληλο χώρο – ίσως μια Δημοτική Πινακοθήκη – για να βγουν στο φως, να ανασάνουν, να έρθουν σε επαφή με το κοινό, να συζητηθούν μαζί του.

Ας τους επιτρέψουμε να δείξουν τη δύναμή τους, να επιτελέσουν το σκοπό της δημιουργίας τους: να προβληματίσουν, να συγκινήσουν, να αφυπνίσουν.

«Ας είναι η έκδοση αυτή ένα εικαστικό μνημόσυνο στη μνήμη των αθώων θυμάτων της ναζιστικής βίας».

Σας ευχαριστώ πολύ.

Ελένη Γ. Χάμψα

